

Bomen nieuws

Een nieuw bestuur

Wortelopdruk: oorzaken en oplossingen

De hoogste bomen van Europa

Bomennieuws

is terug

Bij het verschijnen van het vorige nummer in november 2011 was de werkorganisatie van de Bomenstichting al ontmanteld. Het was nog niet bekend hoe de Bomenstichting zou worden voortgezet. Duidelijk was wel dat een initiatief van een aantal actieve contactpersonen om de Bomenstichting voort te zetten, het vertrouwen van het toenmalige bestuur had. Dit initiatief bleek levensvatbaar. Op 20 december 2011 is het nieuwe kantoor in Amsterdam ingericht met de uit Utrecht afkomstige meubels. De verhuishagen die de bureaus, computers, papieren en boeken afleverde, reed daarna door naar Schipluiden waar het archief is ondergebracht. Daarna volgde een hectische periode waarin keihard is gewerkt om met ingang van januari 2012 weer operationeel te zijn.

Het was zaak om klein te beginnen: zorgen dat de Bomenstichting goed bereikbaar is en de correspondentie snel wordt afgehandeld. Direct kwamen al veel vragen binnen over de meest uiteenlopende zaken: vergiftigde bomen, zijn leibomen bomen, wat is dit voor boom, schaduw van de boom van de bureaus, verzoeken om lezingen, welke boom kun je het beste naast een wei met paarden planten, enz. Sommige vragen stuurden we door naar een contactpersoon, soms was een boomspecialist nodig. Ook gemeenten kwamen met vragen over bomenverordeningen en over monumentale bomen. Het werk breidde zich vanzelf uit. Over enkele zaken waarbij de Bomenstichting betrokken is (geweest) leest u verderop in Bomennieuws: over de bomen in de Matrozenhof in Amsterdam, een wilg in Sint Jacobiparochie, meidoorns in Utrecht, een historische eikenlaan in Berlicum, enz. Ondertussen hebben we de administratie opnieuw opgezet en de website aangepast aan de nieuwe situatie. We bezochten de Boomfeestdag in Cuijk, hielden een lezing bij StadSPOORT (organisatie van gemeenten) en een presentatie op het 30-jarig jubileum van de Kring van Praktiserende Boomverzorgers.

WIJ ZIJN VERHEUGD DAT ER WEER EEN BOMENNIEUWS IS VERSCHENEN! DE BOMENSTICHTING IS VOORTGEZET DOOR EEN NIEUW BESTUUR DAT DE HANDEN VOL HEEFT AAN DE DAGELIJKSE GANG VAN ZAKEN. HIERDOOR LEEK HET MAKEN VAN EEN NIEUWE BOMENNIEUWS LANGE TIJD TOEKOMSTMUZIEK. DAT DIT TOCH IS GELUKT, KOMT DOORDAT WE IN DE TWEDE HELFT VAN OKTOBER EEN HOOFDREDACTEUR VONDEN, AD INTERIM WELISWAAR, MAAR ZIJ IS MET VOLLE INZET AAN DE SLAG GEGAAN EN HEEFT ONS VEEL WERK UIT HANDEN GENOMEN.

Halverwege het jaar werd het hoog tijd de donateurs een nieuwsbrief te sturen en hen te verzoeken de jaarlijkse bijdrage te betalen. De reacties waren hartverwarmend! Behalve dat de meesten van u snel betaalden, kregen we spontaan veel e-mails en ook kaartjes/briefjes met bemoedigende woorden. Hartelijk dank daarvoor!

Er gebeurden onverwachte leuke dingen: The Body Shop verkoos de Bomenstichting tot goed doel bij een verkoopactie voor lippenbalsem. In alle winkels van The Body Shop heeft maandenlang de doelstelling van de Bomenstichting te lezen gestaan. Ook kregen we bericht dat op een bijzondere veiling van 14 unieke zitobjecten van befaamde ontwerpers één stoel voor de Bomenstichting zou worden geveild. Kiki van Eijk is de ontwerper van de stoel. Hier leest u meer over in deze editie.

In oktober werd voor de 17e keer de Dierckxlezing gehouden. Oud-directeur Marjan van Elsland vertelde met liefde over monumentale bomen. Hoe bomen volhouden, nieuwe wegen vinden om in moeilijke omstandigheden door te groeien en vooral niet op te geven. Bijna 70 mensen waren naar Utrecht gekomen. Het was fijn dat veel oud-medewerkers van de Bomenstichting er ook waren. Tijdens de Dierckxlezing werd Piet van der Eijk uit Schipluiden tot ereadviseur benoemd. Piet is één van de contactpersonen die ervoor gezorgd hebben dat de Bomenstichting is blijven be-

staan. Daarnaast staat hij de bestuursleden bij in raad en daad.

Eén van de belangrijkste taken van de Bomenstichting is het beschermen van de monumentale bomen. Het Landelijk Register van Monumentale Bomen van de Bomenstichting is nu niet toegankelijk voor derden en de laatste jaren was het niet mogelijk om nieuwe bomen aan te melden. Beide zaken willen we veranderen en verbeteren. Ook het realiseren van een publiek-vriendelijke website en een App horen hierbij. Een werkgroep zet hier de schouders onder. Inmiddels zijn we in gesprek met de Gegevens Autoriteit Natuur (GAN) en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

Voor particulieren is het weer mogelijk om een aanvraag te doen uit het Bomenfonds voor het onderhoud van bomen die zijn opgenomen in het Landelijk Register van Monumentale Bomen (zie de website).

Terugkijkend op 2012 is er veel gebeurd: veel mensen hebben geholpen om de Bomenstichting weer richting te geven. Volgend jaar pakken we vol goede moed enkele projecten op waar dit jaar nog geen gelegenheid voor was.

Wij wensen u een mooi bomenjaar toe!

Hanna Hirsch

In dit nummer

4

DONATEURS AAN HET WOORD

Goed dat het gelukt is om een doorstart te maken en fijn dat Bomennieuws weer gaat verschijnen. De Bomenstichting kreeg enthousiaste reacties binnen van blije donateurs. We benaderden een paar donateurs en schreven hun reacties op.

10

OP ZOEK NAAR DE HOOGSTE BOMEN VAN EUROPA

Jeroen Philippona ging deze zomer met een paar bomenexperts naar het voormalige Joegoslavië om bomen te meten. Een bijdrage over reusachtige platanen en machtige beuken. En niet te vergeten eiken, zilversparren en fijnsparren.

16

BEZWAAR MAKEN NAMENS DE BUURT

Eén van de manieren om bomen te behouden is de juridische weg. Frank Warendorf en Lydia de Man beschrijven waar u op moet letten als u een procedure start. Bezwaar maken namens de buurt is niet eenvoudig.

EN VERDER IN DIT NUMMER

Het nieuwe bestuur stelt zich voor.....	6
Wortelopdruk: Oorzaken en oplossingen.....	7
Nieuwe bomen voor kleine tuinen	13
Bomenstichting helpt bewoners	15
Platanen Harmelen (deels) gered	19
Utrechtse meidoorns niet gekapt	19
De bijzondere bomen van Dekema State.....	20
Boekrecensie	23
Colofon.....	23
Opbrengst stoel naar de Bomenstichting.....	24

Donateurs aan het woord

Cocky Kramer leert van Bomennieuws

Ze lacht bij de vraag hoe lang ze al lid is van de Bomenstichting. Al jaren! Cocky Kramer had altijd al een interesse voor bomen. Ze vertelt dat ze de liefde voor de natuur en de betrokkenheid die ze voelt als het om bomen gaat van haar vader heeft meegekregen. Hij was het die haar meenam naar het park in haar geboortestad Den Haag. Hij noemde de namen van de bomen en liet zien hoe waardevol bomen zijn. Als er een Partij voor de Bomen zou zijn (zoals we een Partij voor de Dieren hebben) dan zou ze er zeker op stemmen. 'Er moet iemand voor de bomen opkomen', zegt ze stellig. Heel blij is ze dan ook dat de Bomenstichting een doorstart maakt. Ze vindt dat de stichting fantastisch werk doet voor het behoud van bomen. Bomennieuws leest ze graag om haar kennis te vergroten. Het blad geeft ze vervolgens door aan kinderen en kleinkinderen om ook bij hen de interesse voor bomen te stimuleren. 'Dankzij alle informatie in Bomennieuws leer je ook anders naar bomen kijken.'

Robert Ceelen ziet sleutelrol voor Bomenstichting

Hij was teleurgesteld toen de Bomenstichting en Bomennieuws ter ziele gingen. Robert Ceelen houdt van bomen en werkt met bomen. Hij is eigenaar van Bureau Elfenboom in Berghem en weet alles over snoeien, de zorg voor bomen en landschapsbeheer. Hij ziet het belang van bomen: 'Juist in deze tijd. Vandaar dat ik blij ben met de doorstart van de Bomenstichting.' Robert Ceelen vindt dat als het om bomen gaat de samenwerking tussen partijen zo breed mogelijk moet zijn. Hij denkt dan aan gemeenten, boomkwekers en boomverzorgers én mensen die zich richten op de beleving – dus de betekenis die bomen hebben voor mensen. De Bomenstichting zou het voortouw moeten nemen om die brede samenwerking op gang te brengen en toezien dat de samenwerking goed verloopt. Alleen al dit ziet hij als een belangrijke reden van bestaan voor de Bomenstichting. Mensen moeten bomen meer gaan koesteren, is zijn stellige overtuiging. Los van zijn werk voor Bureau Elfenboom en het donateurschap van de Bomenstichting onderneemt hij ook activiteiten om zijn liefde voor bomen met anderen te delen. Zo pleegde hij nog dit jaar met 'Stichting Wereldboom' groot onderhoud aan de oudste boom van Nederland (SambEEKse linde). Robert Ceelen is verder de initiatiefnemer van de Boomfeestdag in Bernheze. Schoolkinderen krijgen voorlichting over (de cultuurhistorie van) bomen en ontvangen een boompje mee naar huis om zelf te planten. 'Zo begint de verantwoordelijkheid voor het landschap al vroeg bij kinderen zelf.'

Piet van der Eijk zet zich in voor de Bomenstichting

Hij was eerst slapend lid van de Bomenstichting, maar ontpopte zich de afgelopen vijf jaar – sinds zijn pensionering – als actief lid. Zo actief dat hij inmiddels is benoemd tot ereadviseur. Piet is immers de man die telefoondiensten draait en advies geeft over de staat van bomen of de te volgen procedures als bomen (onrecht) gekapt dreigen te worden. Piet van der Eijk is van huis uit hovenier en weet veel, heel veel over bomen. Hij vindt het schrikbarend hoe mensen soms omgaan met bomen. 'Bomen zijn de dragers van een tuin.' Iets waar te weinig mensen bij stilstaan. Blij is hij dan ook met de doorstart van de Bomenstichting. Bomen hebben volgens hem geen stem en worden nog te vaak gezien als coulissestukken. Bij overlast (schaduw bijvoorbeeld) delven bomen maar al te makkelijk het onderspit. Daar moet volgens de oud-hovenier verandering in komen. Daar wil hij zich graag voor blijven inzetten samen met de Bomenstichting. 'Ik ben blij dat de stichting blijft bestaan en dat is ook heel hard nodig. Bomen zijn belangrijk voor onze woon- en leefomgeving.'

Henry Kuppen klopt graag aan bij de Bomenstichting

Hij is actief in de boomverzorging en boomonderzoek en wil zodoende niet om de Bomenstichting heen. Henry Kuppen, boomverzorger uit Mill, houdt zich bezig met meer dan alleen regulier onderhoud en snoeien. Ze verzorgen alle specialistische maatregelen bij bomen. En ze maken zich sterk voor het behoud van monumentale bomen door adviezen te geven over het onderhoud en de uitvoering van snoeiwerkzaamheden. Hij is verheugd dat hij weer kan verwijzen naar de subsidie die de Bomenstichting hiervoor kan geven. Het gaat niet om het beschermen van alle bomen, voegt hij toe. 'De Bomenstichting moet er voor waken geen club van bomenridders te worden.' De richting waar de stichting het moet zoeken is vooral beleidsmatig, meent de directeur van Kuppen Boomverzorging. Dat is volgens hem de beste manier om (monumentale) bomen te beschermen. Een favoriete boom heeft hij niet. 'Dat is net zo iets als moeten beantwoorden wie je liefste kind is. Dat is lastig. Maar als ik dan toch een voorkeur moet uitspreken dan wordt het de linde.'

Han W. Julius is blij dat Bomennieuws terug is

Hij woont in een bos, midden tussen de bomen. Han W. Julius, geboren en getogen in Utrecht, is van huis uit een stadsmens. Sinds 1981 woont hij in het voormalige buitenhuis van zijn grootouders in het oosten van het land. 'Hier heb ik geleerd dat je het bos moet bijhouden.' Hij hoorde van een toenmalige collega over de Bomenstichting en is zo'n 15 jaar lid. De inzet van de Bomenstichting voor het behoud van bomen vindt hij ontzettend belangrijk. 'In het bijzonder de inzet voor het behoud van oude bomen. Ook in stedelijke gebieden. Dat heb ik altijd erg gewaardeerd.' Hij is blij dat de Bomenstichting terug is van weggeweest en verheugt zich op het herverschijnen van Bomennieuws.

Het nieuwe bestuur stelt zich voor..

Frank Warendorf (1960) is jurist met specialisatie bodemverontreiniging en bomen. Hij is sinds 2005 contactpersoon in Amsterdam en vertegenwoordigde de Bomenstichting als advocaat in het kort geding tegen de kapvergunning voor de Anne Frankboom. Frank is op freelance basis werkzaam voor onder meer Kluwer en Reed Business Opleidingen. Daarnaast is hij medewerker van het tijdschrift Milieu & Recht. Hij was nauw betrokken bij de doorstart van de Bomenstichting en werd op 15 december 2011 bestuurslid.

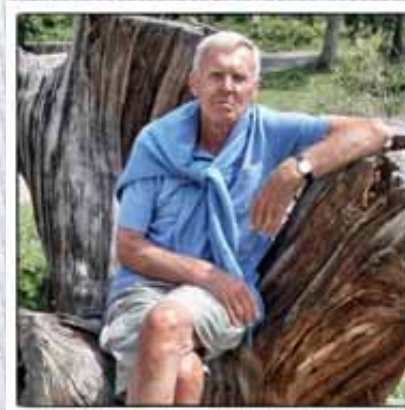
Hanna Hirsch (1954) is van huis uit theoloog met een groot hart voor de natuur. Zij woont in Amster-

dam en heeft verschillende functies in de gezondheidszorg. Hanna is ook stadsvogeladviseur van Vogelbescherming Nederland en fotografe. Zij heeft veel bestuurlijke ervaring. Het kantoor van de Bomenstichting is sinds de doorstart in haar woning gevestigd. Zij is bestuurslid sinds 14 maart 2012.

Els Couenberg (1959) is van oorsprong moerascoloog. Na haar afstuderen in 1986 werkte ze als vrijwilliger bij de Bomenstichting. Daarna werd zij onderzoeker/adviseur bij Buro Raadgeving en Onderzoek van de gemeente Amsterdam, bekend vanwege het bomenzand en de iepenziektebestrijding. Op enkele uitstapjes in de bodemverontreiniging en de software engineering na, is zij altijd in de bomenwereld blijven werken. Els heeft nu een eigen adviesbureau, Natura Ingenium. Zij is bestuurslid sinds 3 oktober 2012.

Douwe van der Heij (1936) studeerde bosbouw en cultuurtechniek. Hij was van 1969-1976 hoofd kwekerij en onderzoek bomen van de gemeente Den Haag. Daarna was hij gedurende 22 jaar hoofd groen van de gemeente Gouda. In 1972 richtte hij met Jan Couenberg de ISB op, de

Intergemeentelijke Studiegroep Boomverzorging, waarvan hij jarenlang voorzitter was. Sinds 1984 is hij contactpersoon van de Bomenstichting. Hij was lange tijd redactievoorzitter en columnist van Bomennieuws. Op 3 oktober 2012 is hij toegetreden tot het bestuur.

Bart Witmond (1964) is een politicoloog met een economische inslag. Hij werkt bij adviesbureau Ecorys en adviseert overheden en natuurorganisaties over natuur- en recreatieprojecten. De liefde voor de natuur is hem met de paplepel ingegoten: zijn ouders zijn vogelaars en zijn vader gaf biologielees. Bart is sinds 1 december 2012 penningmeester van de Bomenstichting.

WORTELOPDRUK

oorzaken en oplossingen

Au! Daar lig je languit op je snufferd. Diep in gedachten verzonken liep je over straat. En nu lig je daar. Achter je zie je de uitstekende steen waarachter je voet bleef haken. Naast die steen een rijtje andere scheef liggende stenen, lopend tot aan die dikke boom... een wortel heeft de stenen opgedrukt... waar is de zaag?!

WAAR KOMT WORTELOPDRUK VANDAAN?

Bomen groeien door de fotosynthese. Met die fotosynthese, die in het groene blad plaatsvindt, maken ze koolhydraten en zuurstof van koolzuurgas en water. Het water dat ze daarvoor gebruiken, komt uit de bodem. Met die koolhydraten samen met mineralen uit de bodem, maakt de boom verder alle stoffen die hij nodig heeft, waaronder houtweefsel. 51 procent van de massa van de boom bestaat uit de moleculen die uit het opgenomen water komen. Afgezien daarvan heeft de boom water nodig om zijn bladcellen op druk te houden en voor de verdamping, om ervoor te zorgen dat hij niet te heet wordt. Voor die verdamping heeft een boom in een rijtje ongeveer 800 liter per m² kroonprojectie per jaar nodig. Die moet hij uit de bodem kunnen halen. Hoe groter de boom is, des te meer water nodig is en dus hoe meer wortels en dus wortelruimte er nodig is.

Waarom houden die bomen hun wortels niet netjes in de grond? Waar de boom boven de grond zuurstof produceert, hebben de wortels ondergronds zuurstof nodig, om dat water en die mineralen te kunnen opnemen. En die zuurstof komt vaak maar van één plek: van boven. Vandaar ook, dat bomen van nature het groot-

ste deel van hun wortels in de bovenste 60-90 cm van de bodem hebben. In de stad hebben ze die neiging ook. Maar toch veroorzaakt niet iedere stedelijke boom wortelopdruk.

Er wordt al lang gezocht naar een hoofdoorzaak van wortelopdruk, maar onderzoek daarnaar is moeilijk en tijdrovend. De resultaten van diverse onderzoeken spreken elkaar nog wel eens tegen. Wat wel duidelijk is geworden, dat naarmate bomen dikker worden, de kans op wortelopdruk toeneemt. Bomen hebben dan een dikkere wortelaanzet nodig voor hun stabiliteit. Ook bij scheve bomen valt daarom eerder wortelopdruk te verwachten. De kans op wortelopdruk neemt ook toe bij een slechte of kleine groeiplaats.

Als er boven op de wortels bestrating wordt aangebracht, wordt de hoeveelheid zuurstof die de bodem ingaat fors verminderd. Hierdoor zullen wortels naar boven gaan groeien. Als het grondwater te hoog staat, gaan bomen ook naar boven met hun wortels door zuurstofgebrek. Na vervanging van riolering stijgt vaak het grondwater en treedt daarom wortelopdruk op. Maar gebrek aan zuurstof is niet de enige reden voor wortelopdruk. Ook de verdichting van de

bodem speelt een belangrijke rol. Op parkeerplaatsen en wegen wordt de bodem onder de bestrating zwaar verdicht. Boven een bepaalde indringingsweerstand kunnen de wortels niet langer door de bodem doordringen en gaan ze in de bovenlaag groeien. Bovendien wordt onder de straat tegenwoordig extra fundering toegepast in de vorm van een dikke laag puingranulaat. Deze laag puingranulaat is slecht doordringbaar voor zuurstof en water en daarom nauwelijks bruikbaar voor de wortels. Er onder groeien gaat niet, want daar is te weinig zuurstof. De enige plek om te groeien is dan boven het puingranulaat. Daar ligt vaak een laagje zand van 10 cm. Net genoeg om op te straten. Zodra de wortels iets dikker worden, wordt de bestrating omhoog gedrukt. Daarom vinden we vaak wortelopdruk in parkeervakken.

WORTELOPDRUK VOORKOMEN

Uit het bovenstaande valt op te maken, dat wortelopdruk in ieder geval sterk verminderd kan worden door een goede groeiplaats aan te bieden. Wat in ieder geval niet moet gebeuren, is het aanbrengen van een fundering van puingranulaat onder het voetpad – iets wat ik de laatste jaren toch een aantal keer ben tegengekomen, zelfs in het plantvak van de boom. Vaak ligt onder het puingranulaat netjes bomenzand (een grond voor boomgroei dat onder bestrating gebruikt kan worden)! Er komt in dat bomenzand echter geen zuurstof en daarom groeien de wortels bovenop het puingranulaat, net onder de bestrating. Ook het onder het fietspad aanbrengen van bomenzand met daarboven puingranulaat gaat niet werken: weggegooid geld. Er kan beter worden gekozen voor de sandwichconstructie. Hierbij wordt op het bomenzand een laag stevige kratjes aangebracht, waarin goede grond wordt aangebracht. Daarbovenop komt anti-worteldoek en daar weer boven een laag straatzand, waarop de tegels of klinkers worden gestraat. Dit geheel

is stevig genoeg om de druk van parkerende auto's op te vangen!

Om de een of andere reden wortelen de dikkere wortels graag op de grens tussen bomenzand en zand. Onder stoep en fietspad is het daarom al voldoende om boven het bomenzand een laag van 10-15 cm straatzand aan te brengen. Wortelopdruk wordt dan niet voorkomen, maar wel met minimaal 10-15 jaar uitgesteld. Op locaties waar direct op bomenzand was gestraat, vond ik 8 jaar na aanbrengen al onacceptabele wortelopdruk – bij bomen die nog geeneens halfwas waren!

Er wordt ook soms gesproken over de mogelijkheid van het aanbrengen van een wortelscherm. Dat is in feite een vel van stug plastic, dat verticaal in de bodem wordt aangebracht en zo wortels tegengaat. Of dat helpt, hangt af van de plaats en de manier van aanbrengen. Het scherm moet iets boven de grond uitsteken om te voorkomen dat wortels er overheen groeien. Tussen twee rijen tegels klemmen werkt. Maar als de groeiplaats door het scherm te klein wordt, gaat de boom toch proberen of dat lastige scherm niet weg te duwen valt. Staat het scherm in het grondwater, dan gaat dat niet lukken. Anders groeit een wortel er onderdoor en duwt deze het scherm omhoog – en struikel je nu over het scherm.

WORTELOPDRUK VERHELPEN

Wortelopdruk verhelpen is lastig. Het weghalen van de opgedrukte tegels of klinkers en het opvullen van de plek met zogenaamd 'koudasfalt' (met een bewerkingstemperatuur van 40° C) werkt prima, maar is een tijdelijke oplossing, die slechts enige jaren werkt.

Beter is het, om daar waar het kan, de weg op te hogen. Met een slimme profielwijziging is dat in heel veel gevallen te realiseren. Een oud

'korrelprofiel' met fundering net onder de wortels

'sandwichconstructie', met onderin het bomenzand met na 4 jaar redelijk dikke wortels. Op het bomenzand komen sterke kratjes met goede grond. Daar bovenop anti-worteldoek, straatzand en klinkers

Groei van wortels in goed aangelegd bomenzand: dikkere wortels boven in het bomenzand, op de grens met het straatzand.

Opvullen wortelopdruk met koud asfalt. De ergste struikelproblemen zijn verholpen, maar na enkele jaren groeit de wortel boven het asfalt uit.

voorbeeld hiervan is de Jacob van Lennepkade in Amsterdam (zie tekening). Op de website van de Bomenstichting staat een foto van een recent voorbeeld op de Korte Marnixkade.

Ophogen is niet altijd mogelijk. In sommige gevallen stroomt het water bij zware regen dan de huizen in, of wordt de weg te schuin, wat bij gladheid een probleem wordt.

Wat verder van belang is om te realiseren, is dat het ophogen rond boomwortels niet even snel-snel kan gebeuren. Ophogen gebeurt met zand en dat zand moet goed tussen de wortels terecht komen – alle gaatjes moeten zijn opgevuld. Anders gebeurt dat in de maanden na aanleg door de invloed van het verkeer – en de stenen op het fietspad rammelen weer als vanouds!

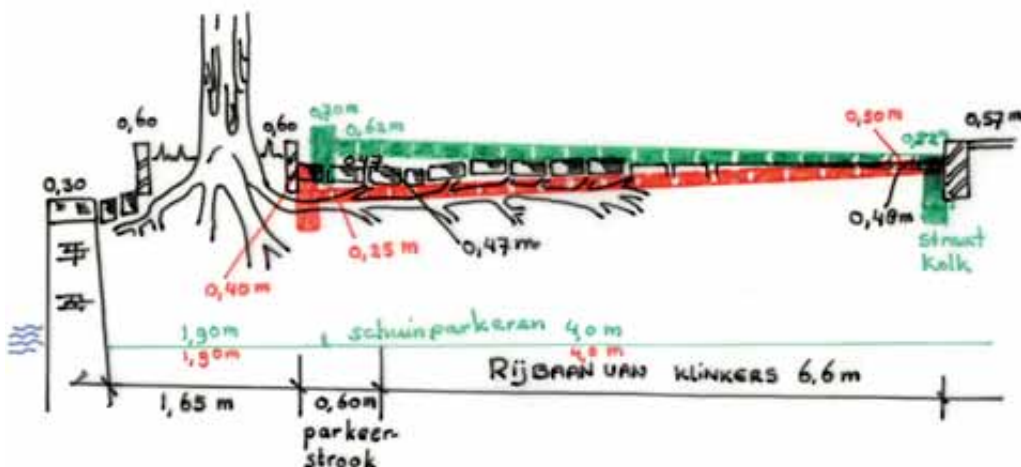
Soms wordt slechte kwaliteit straatwerk aan de bomen toegeschreven. Zo ook op de Plantage Middenlaan in Amsterdam. Er staan daar al 36 jaar platanen in bomenzand met een laag straatzand. In 2006 werd de bestrating vernieuwd. Nog geen twee weken later moest ik er toevallig zijn en toen vielen me gelijk de brede gleuven tussen de tegels op – op een of andere manier was het fietspad iets breder geworden en de stratenmakers hadden duidelijk geen zin gehad om iedere keer een dun randje tegel aan te brengen – maar de fietsers vonden die brede gleuven levensgevaarlijk. De bomen kregen onterecht de schuld. Na enig gekissebis is het fietspad opnieuw aangelegd en nu is het probleem over.

ROOIEN EN OPNIEUW BEGINNEN?

Rooien en opnieuw beginnen is de laatste mogelijkheid, maar als de groeiplaats slecht be wortelbaar is, lost zelfs dat het probleem niet op. In Haarlem zijn esdoorns enige jaren geleden vervangen door amberbomen, want deze zouden minder wortelopdruk geven. Helaas staan de tegels nu al weer bijna rechtop.

TOT SLOT

Zolang we bomen in de stad hebben, zullen we te maken krijgen met opdruk van de bestrating door boomwortels. Echter, door bomen een kwalitatief goede groeiplaats te bieden, kunnen we problemen door wortelopdruk fors verminderen. En dat komt iedereen ten goede.

Profielwijziging Jacob van Lennepkade. Zwart: bestaande situatie. Rood: voorstel wegenbouwer. Groen: uiteindelijk uitgevoerd profiel, afkomstig van Groenvoorzeningen. De bomen zijn gespaard.

Op zoek naar de HOOGSTE BOMIEN van Europa

AFGELOPEN JUNI MAAKTEN DE ERVAREN EN-
GELSE BOMENKLIMMER MICHAEL, DE FINSE
BOSSEXPERT KOUTA EN ONDERGETEKENDE
EEN REIS NAAR GEBIEDEN GELEGEN IN HET
VROEGERE JOEGOSLAVIË, BEWAPEND MET KLI-
MAPPARATUUR EN LASERAPPARATEN OM
BOOMHOOGTES TE METEN. VOOR MIJ ZIJN IN-
SPIRERENDE VERHALEN OP HET EUROPEAN
CHAMPION TREE FORUM (ECTF) IN BONN (OKTO-
BER 2011) OVER ENORME BOMEN IN DE BALKAN
EEN BELANGRIJKE STIMULANS. DE BO-
MENSTICHTING IS ÉÉN VAN DE DEELNEMENDE
ORGANISATIES VAN DIT FORUM.

Ons hoofddoel: het bezoeken van enkele oerwoudreserva-
ten in Kroatië, Bosnië en Montenegro om daar bomen te
meten. Al plannen makend betrekken we ook een paar
beroemde individuele bomen en kleinere bosgebieden in
ons reisplan. Ons reisschema omvat uiteindelijk acht
boomrijke locaties in vier landen!

Ik reis naar Duitsland, vanwaar ik met de Fin Kouta per
auto verder rij naar het vliegveld van Ljubjana in Slovenië,
waar we Michael ontmoeten bij een temperatuur van ruim
30 graden. De volgende dag rijden we naar een dorpje in
de bergen bij Maribor. Hier staat de hoogste boom van
Slovenië: we hebben toestemming om de hoogte daarvan
te bepalen door er in te klimmen met een meetlint. Gast-
vrij worden we ontvangen op het gemeentehuis door de
locoburgemeester en de familie Sgerm, eigenaren van het

terrein. Na kennismaking en koffie rijden we naar de boerderij en vandaar het bos in, begeleid door familieleden, officials, dorpsgenoten en boswachters en een filmteam van de landelijke TV!

KLIMLIJN

Als we te voet een pad afdalen, wijst eigenaar Blaž naar een dikke, zilveren stam. "50 m", zegt hij. Het is een zilverspar, maar niet de kampioen. Even later komt een veel grotere stam in zicht. Deze omhoog volgend lijkt hij eindelijk: het is de "Sgermova Smreka", de Sgerm fijnspar! Hier maakt Michael zijn apparatuur klaar: met de "Big Shot", een zelf ontworpen katapult weet hij een lijn met loodzakje over een tak op 24 m hoogte te schieten, om hiermee een klimlijn omhoog te trekken. In een oogwenk is hij vervolgens op 24 m hoogte, vanwaar hij zich moeizaam tussen de takken omhoog worstelt naar de top.

RECORD

We communiceren via een krakende radio: Michael rapporteert "there's snow on top!" en laat een 60 m lang meetlint met gewicht zakken; vanaf zijn hoogste punt kan hij met een uitvouwbare stok de top bereiken: we meten de ontzagwekkende hoogte van 62, 26 m! Een nieuw Europees record voor fijnspar en zelfs de hoogste betrouwbaar gemeten inheemse boom van ons continent!

Afgedaald kust Michael de grond als een Paus, worden we op bier onthaald en geïnterviewd door de Sloveense TV! Daarna krijgen we, terug op de Sgerm boerderij, een fantastische open lucht-lunch!

De volgende dag bezoeken we in Kroatië het Prasnik bosreservaat, het laatste restant van de eens magistrale Slavonische eikenoerwouden. Deze waren zeer vermaard om hun reusachtige eiken, die helaas als hout ook zeer veel opbrachten. Van de 18e tot in de 20e eeuw zijn de wouden door de Habsburgse monarchie en Franse houthandelaars leeggeroofd. In Prasnik is 53 van die 750.000 hectaren te zien. Inderdaad, er staan nog indrukwekkende eiken met een omtrek tot 7,5 meter en een hoogte van 40 m, maar het bos is nauwelijks meer een oerwoud door de invloed van bedijking, begrazing en ontwatering. Ook liggen er misschien nog mijnen uit de Kroatisch-Servische oorlog, maar dankzij onze gidsen van het Kroatische bosbeheer weten we deze te vermijden.

OOSTERSE PLATANEN

Na een lange tocht door woeste kloven en langs het prachtig gerestaureerde Mostar bereiken we de volgende dag de Kroatische kust. Met zicht op de zee staan hier in Trsteno nabij Dubrovnik twee eeuwenoude oosterse platanen: ze zijn mogelijk rond 1500 geplant en ontzagwekkend groot. Terwijl we deze giganten bewonderen, vertellen Nikolina en Ivo, twee ambtenaren uit Dubrovnik, ons over de geschiedenis van de bomen en de recente bedrei-

gingen: de grootste plataan staat vlak langs de weg en heeft al eens een enorme tak laten vallen, waarbij een toeriste is overleden. Experts hebben daarna de kroon ingenomen maar 100 procent veiligheid is er niet, zodat de gemeente steeds weer twijfelt.

We komen deze bomen bewonderen, maar zeker ook opmeten: het zijn mogelijk de grootste, d.w.z. meest volumieuze bomen in Europa! Michael klimt in de grootste plataan, om hele fotoseries te maken, die een Amerikaanse expert zal gebruiken om het houtvolume te berekenen. We meten de bomen uitvoerig: omtrek op borsthoogte: 12,10 m; hoogte 40,7 m, kroonbreedte 33 m. We schatten het totale houtvolume op 150 tot 175 kubieke meter. Groter dan enig andere ons bekende boom in Europa en minstens drie keer zo groot als de grootste Nederlandse bomen!

MACHTIGE BEUKEN

De volgende dagen brengen we door in Montenegro, een ruig bergland met veel kloven en prachtige natuurgebieden. We bezoeken twee Nationale Parken, waarvan het eerste, Biogradska Gora, uitblinkt door één van de fraaiste oerwouden die er nog te vinden zijn in Europa. Drie dagen dringen we diep door in dit maagdelijke bos, dat rond een meer en in een beekdal tussen hoge bergheellingen is gelegen. Hier groeien machtige beuken, essen, esdoorns, bergiepen, zomerlinden, zilversparren en fijnsparren. Klauterend over omgevallen woudreuzen en wadend door manshoge vegetaties van distels en reuzenhoefblad, meten we er de hoogte en omtrek van tientallen bomen. Van bergiepe, gewone esdoorn en zomerlinde vinden we Europese hoogterecords van rond de 40 meter, zilverspar haalt 53,6 m en de fijnspar bereikt maxima tot 59 m en een omtrek van 6,7 m.

Ook het Nationale Park Durmitor is zeer de moeite waard. In de beroemde - tot 1300 m diepe - Tarakloof meten we zwarte dennen tot ruim 47 m hoogte en de bergland- schappen westelijk van Zabljak zijn schitterend.

TWEE VOLLE DAGEN

Ons volgend doel is het Sutjeska Nationale park in Bosnië- Hercegovina, met misschien wel het mooiste bergoerwoud van Europa, het Perucica oerwoud reservaat. We mogen hier alleen in onder leiding van een betaalde gids. Vanuit Nederland hebben we al contact gezocht met de directeur van het park, die ons op zijn kantoor ontvangt. Twee volle dagen dringen we met gids Vlado diep door in dit bos, waar hij ons de dikste en hoogste bomen laat zien. De hoger gelegen delen van Perucica vertonen veel gelijkenis met Biogradska Gora, met vooral bossen van beuk, zilverspar en fijnspar. Net als daar leven hier arenden, beren,

wolven en lynxen, die we helaas niet te zien krijgen.

De lager gelegen delen van het reservaat bestaan uit puur loofbos, met o.a. verschillende soorten linden, eiken, haagbeuken, esdoorns en meelbessen. In het verleden zijn in Perucica record hoge zilversparren en fijnsparren ge- meld tot 65 m hoogte. Hoewel we vele bomen meten, kun- nen we deze records niet bevestigen: voor fijnspar meten we 57,4 m en voor zilverspar 54 m. Maar, een groot deel van het ruim 1400 hectare reservaat wacht op een vol- gend bezoek!

De laatste halte op onze reis vormt het Plitvice Nationale Park in Kroatië. Dit is vermaard door een keten van tur- kooise meren, verbonden door tientallen schitterende wa- tervallen. De omringende bossen zijn ook prachtig, een klein deel is oerwoud reservaat.

De grootste bomen van de WERELD, EUROPA EN NEDERLAND

VERGELEKEN MET ANDERE WERELDDELEN HEEFT EUROPA GEEN UITZONDERLIJK GROTE OF HOGE BOMEN. DE WERELDRECORDHOUDERS ZIJN ONGENAAKBAAR GROOT:

WERELD

Hoogste boom op aarde

- Redwood / kustmammoetboom (*Sequoia sempervirens*): 115,71 m (Californië, VS)

Hoogste loofboom op aarde

- Konings gomboom (*Eucalyptus reg- nans*): 99,6 m (Tasmanië, Australië)

Dikste boom op aarde

- Mexicaanse moerascipres (*Taxodium mucronatum*): omtrek 36,4 m (Mexico)
- Baobab (Apenbroodboom) (*Adansonia digitata*): omtrek 33 - 36 m (Zuid-Afrika)

Grootste boom op aarde

- Mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*) - houtvolume meer dan 1500 m³ (Californië, VS)

EUROPA

Hoogste boom in Europa

- Karri (*Eucalyptus diversicolor*): 72 m (Portugal, exotische soort)

Andere kandidaat, onzekere metingen:

- Nordmanspar (*Abies nordmanniana*): 60 à 68 m (onbevestigde meldingen van 78 tot 85 m). Inheemse boom in de Kau- kusus, Rusland, op de grens van Europa en Azië.

Hoogste bomen in NW Europa

- Reuzenzilverspar (*Abies grandis*): 64,3 m (Schotland, exotische soort)
- Douglasspar (*Pseudotsuga menziesi*): 63,8 m (Schotland, exotische soort)

Hoogste inheemse boom in west en centraal Europa

- Fijnspar (*Picea abies*): 62,26 m (nabij Maribor, Slovenië)

Hoogste inheemse loofbomen in Europa

- Gewone plataan (*Platanus x hispanica*): 48,56 m (Bryanston, Dorset, Engeland)
- Wintereik (*Quercus petraea*): 48,4 m (Forêt de Bercé, Frankrijk)
- Es (*Fraxinus excelsior*): 48,0 m (Kelheim, Duitsland)
- Beuk (*Fagus sylvatica*): 45,65 m (Zoniën- woud, bij Brussel, België)

Dikste inheemse boom in Europa

(omtrek op borsthoogte van éénstammige exemplaren)

- Tamme kastanje (*Castanea sativa*): ± 20 m (Sicilië, Italië)

- Oosterse plataan (*Platanus orientalis*): ± 18 m (Griekenland, Turkije)
- Zomerlinde (*Tilia platyphyllos*): 15,2 m (Heede, Duitsland)
- Zomereik (*Quercus robur*): 14,8 m (Rums- kulla, Zweden)

Grootste bomen in Europa (houtvolume)

- Oosterse plataan (*Platanus orientalis*): ± 150 - 175 m³ (Trsteno, Kroatië)
- Zomereik (*Quercus robur*): ± 120 - 140 m³ (Ivenack, Duitsland)

NEDERLAND

Hoogste boom in Nederland

- Douglasspar (*Pseudotsuga menziesi*): 49,75 m (Het Loo, exotische soort)
- Beuk (*Fagus sylvatica*): 43,2 m (Hof te Dieren, inheemse soort)

Dikste boom van Nederland

(omtrek op borsthoogte van éénstammige exemplaren)

- Tamme kastanje (*Castanea sativa*): 8,35 m (Beek Ubbergen)
- Mammoetboom (*Sequoiadendron gi- ganteum*): 8,20 m (Brummen)

Grootste boom van Nederland

(houtvolume)

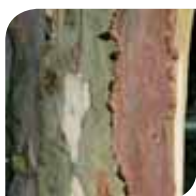
- Zomereik (*Quercus robur*): ± 50 m³ (Verwolde, Laren, Gld.; inclusief holtes in stam)
- Gewone plataan (*Platanus x hispanica*): ± 50 m³ (Hemmen, Gelderland)
- Mammoetboom *Sequoiadendron gi- ganteum*): ± 40 - 50 m³ (Brummen)

Nieuwe bomen voor kleine tuinen

WE KENNEN VAAK WEL DE BOOMPJES VOOR KLEINE TUINEN DIE JE OVERAL ZIET. MAAR ER ZIJN SINDS ENKELE JAREN OOK LEUKE BOOMPJES DIE ANDERE KWALITEITEN HEBBEN. ZEKER MET HET WARMERE STEDELIJKE KLIMAAT WORDEN STEEDS MEER "MEDITERRANE" BOMEN GEZIEN. WIE KENT NIET DE TERRASSEN MET OLIJVEN, BANANEN OF DIVERSE PALMEN! WILT U EEN BOOM VOOR UW TUIN?

In mijn ogen is een tuin, hoe klein ook, niet compleet zonder tenminste één boom. Dat kan best een hele kleine zijn. Ik geef een paar voorbeelden aan de hand van bast, bloem, vrucht en geur.

1. BAST

Iedereen kent de plataan met zijn afschilferende bast. Een kolossaal magnifieke boom, die niet in een stadstuin past. Wel voor onze tuin geschikte boom zijn de Japanse en Chinese stewartia (*Stewartia pseudocamelia* en *sinensis*) leden van de thee familie, met ook nog eens mooie geurende bloemen en fraaie herfstkleur. De Japanse heeft geelbruine bastplaatjes, de Chinese kan van geeloranje tot purper zijn. Beide zijn volkomen winterhard. De Japanse wordt een meter of 8 in 20 jaar, de Chinese tot 6 meter.

2. BLOEM

Persoonlijk kan ik genieten van elke maat en kleur bloem, van de fragiele Kornoelje tot de enorme schotels van de boompien. Maar ik wil voorstellen ook eens naar de Magnolia's te kijken.

Zijn het geen plaatjes van bloemen? Beide vormen een klein boompje van een meter of 5 tot 6 en vragen alleen beschutting tegen koude winterwinden. Meer bekende magnolia's zijn de struik stermagnolia en de beverboom *Magnolia kobus*, beide met witte bloempjes in maart-april. *Magnolia sieboldii* bloeit en geurt daarbij

heerlijk vanaf mei. *Magnolia 'Yellow Bird'* is een moderne kruising van Amerikaanse en Chinese soorten. Het is één van de mooiste geel bloeiende. Een tamelijk forse groeier, kan tot wel 8 meter hoog worden. Bladeren groot; tot wel 25 cm. De bloeitijd is in mei-juni. Voor de ijstijden kwamen magnolia's ook in West-Europa voor. Tijd om ze terug te brengen? In tegenstelling tot magnolia's die in het vroege voorjaar bloeien voor de bladgroei, bloeien de *sieboldii* en '*Yellow Bird'* als het boompje al in het blad zit. Dit maakt de bloei wel minder zichtbaar, maar daarom niet minder fraai.

Een heel andere bloem of liever bloemenzee geven de Chinese wilde appeltjes *Malus toringo 'Rosea'* of '*Brouwers Beauty'* of de *Malus toringoides*. Ongeveer 6 meter hoge boompjes met ronde kronen met klein blad en knikkergrote appeltjes waar spreuwen, merels en lijsters verzot op zijn. De ideale boom voor een klein vogelbosje. De bloesem is echt massaal. Soms zijn de bloesemknoppen roze. De appeltjes variëren afhankelijk van de selectie van knalgeel via geel/rood tot diep donkerrood (de '*Rosea'*'). Ook de mezen in mijn tuin hebben er veel aan, omdat er veel kleine insecten in te vinden zijn. Er zijn ook allerlei andere activiteiten mee te doen: Deze appelboompjes worden ook gebruikt voor de bonsaiteelt en ik gebruik ze om maretak op te zetten.

3. VRUCHT

Echt heel anders is de aardbeiboom - *Arbutus unedo* of *A.x andrachnoides*. Deze Mediterrane soort en soortkruising blijft 's winters groen en kan zowel op zure als kalkhoudende gronden, als ze maar goed waterdoorlatend zijn en in de winter niet te nat. Hij heeft wel volle zon nodig en enige beschutting tegen koude winden, maar kan dan 3- 5 meter hoog worden in een jaar of 10.

Het bijzondere is dat in het najaar de boom zowel kleine witte urnvormige bloemen heeft als de grotere rode aardbeiachtige vruchten. De urntjes laten zien dat het familie is van de heide. Je kan ze zowel als kleine struiken kopen en zelf laten opgroeien of als hoogstam opgekweekt boompje. De aardbeiachtige vruchten zijn niet direct eetbaar, maar wel bruikbaar om te gebruiken in jams, compôtes, wijn en likeur. Zelf heb ik net in mijn tuin op het zuiden beschut tegen het huis de *Arbutus unedo* 'Quercifolia' aangeplant met meer gelobd blad dat op eikenblad lijkt. Andere goede keus is *Arbutus unedo* 'Rubra' met rozerode bloemen.

Klassiek en al heel oud, maar in vergetelheid geraakt is de kweeper. De *Cydonia oblonga*. Soms zijn de 12-15 cm grote vruchten wel 1 kilo in gewicht. Vruchtboomkwekers gaan ze steeds meer aanbieden en niet voor niets. Een leuk boompje met forse witte bloesem en de knalgele vruchten geven, als je de goede selectie

uitzoekt een heerlijke geur als ze op de fruitschaal liggen. Het zijn onovertroffen vruchten als je zelf jam en gelei maakt.

4. GEUR

Moet ik hier nog nieuwe soorten noemen? Tussen eerdergenoemde bomen zitten er al een flink aantal met geur! Maar vooruit; wat denkt u van

de bladgeuren van de eucalyptus? U kunt de jonge kleine struikjes van *Eucalyptus gunnii* makkelijk kopen. De eerste jaren is het blad rond, zonder bladsteel tegenoverstaand. Wordt het boompje ouder dan verschijnt een op een wilgenblad lijkend lang blad. Windbeschut zetten en zomers snoeien!!

Toch zijn het niet de beste voor in onze tuinen. Met een beetje speuren op internet zijn hardere soorten te vinden die beter tegen onze natte kille winters kunnen.

Vestiging Markelo:
 Postbus 15
 7475 ZG Markelo
 Tel.: 0547 - 750 900
 Fax: 0848 - 725 509

Vestiging Dedemsvaart:
 Postbus 96
 7700 AB Dedemsvaart
 Tel.: 0523 - 611 176
 Fax: 0523 - 614 817

Arbor Boomverzorging voor het behoud van (monumentale) bomen!

- Boomonderhoud
- Boomverplanting
- Boomverwijdering

- ETW-ers (European Treeworkers)
- ETT-ers (European Tree Technicians)
- Bomen op daken

- Bestrijding Eikenprocessierupsen
- Bliksem beveiliging in bomen
- Beëdigd boomtaxateurs

- Boomadvies
- VTA Boomcontrole
- Groeiplaatsverbetering

www.boomspecialist.nl - info@boomspecialist.nl

Bomenstichting helpt bewoners met bezwaar

IN 2012 HEEFT DE BOMENSTICHTING IN VERSCHILLENDE GEMEENTEN BEWONERS GEHOLPEN MET HET MAKEN VAN BEZWAAR TEGEN KAP. DIT VARIËERDE VAN HET OPSTELLEN VAN EEN BEZWAARSCHRIFT TOT HET OPTREDEN TER ZITTING BIJ DE RECHTBANK EN DE RAAD VAN STATE. HIERONDER EEN OVERZICHT VAN DE ZAKEN.

In St.-Jacobiparochie, gemeente Het Bildt, was een omgevingsvergunning verleend voor het kappen van een oude wilg aan de Van Wijngaardenstraat. De bewoners die uitkeken op de boom waren niet op de hoogte gesteld van de kapaanvraag, terwijl de gemeente wist dat zij tegen de kap waren. De aanvraag van de vergunning was weliswaar bekend gemaakt in de plaatselijk krant, maar daarin stond ook dat de vergunning al was verleend. De mogelijkheid om op de kapaanvraag te reageren, was hierdoor aan de bewoners ontnomen. De kap was volgens de gemeente nodig, omdat een oprit naar garageboxen te smal zou zijn geworden. Eén van de bewoners had de oprit namelijk gedeeltelijk afgesloten. Hierover was een klacht binnengekomen. De kwestie had dus niets met de boom te maken. De Bomenstichting heeft bezwaarschriften opgesteld voor de tegenstanders van de kap. Tijdens de behandeling bij de bezwaarschriftencommissie is met de gemeente overeengekomen dat de boom voorlopig blijft staan in afwachting van afspraken tussen de burens over het gebruik van de oprit.

In Almelo was een omgevingsvergunning verleend voor het kappen van acht essen in de wijk Schelfhorst. Het ging hier om zes bomen in een groenstrook met brede heestervakken en twee bomen in een grasperk. De bomen maken deel uit van de structurele houtopstand van de gemeente Almelo. De gemeente wilde een deel van de heestervakken omvormen tot gras, de essen kappen en nieuwe bomen planten. De twee bomen in het grasperk zouden niet worden vervangen in verband met kabels en leidingen. De voorgenomen operatie zou volgens de gemeente een bezuiniging

op het groenonderhoud opleveren. Ook werd gesproken over wortelopdruk. Volgens het gemeentelijke bomenbeleidsplan zijn bomen die deel uitmaken van de structurele houtopstand behoudenswaardige bomen, die alleen gekapt mogen worden om (zeer) zwaarwegende redenen. In het bezwaarschrift is betoogd dat bezuiniging geen zwaarwegende reden is voor de kap van gezonde bomen en dat de wortelopdruk, die slechts op één plaats voorkwam, eenvoudig kan worden verholpen. Al voordat het bezwaarschrift was ingediend, had de gemeente een bewonersbrief verzonden waarin stond dat was besloten de bomen toch te handhaven gezien de vele negatieve reacties uit de buurt. De bewonersbrief en het bezwaarschrift hadden elkaar gekruist.

In stadsdeel Amsterdam Centrum zijn in 1990 per ongeluk gewone bomen geplant in plaats van laagblijvende bomen, zoals in 1989 met de bewoners was afgesproken. Meer dan twintig jaar later zijn de bomen uitgegroeid tot prachtige exemplaren. Volgens de bomenexpert van het stads-

deel is er geen enkele reden de bomen te kappen. Toch besloot het dagelijks bestuur van het stadsdeel een kapvergunning te verlenen in verband met de toezegging uit 1989 om laagblijvende bomen te planten. Een ruime meerderheid van de bewoners wenste de bomen te behouden, maar hun bezwaarschriften werden ongegrond verklaard. De Bomenstichting heeft voor een tiental bewoners beroep ingesteld en een voorlopige voorziening gevraagd. De voorzieningenrechter heeft het beroep op 20 februari 2012 gegrond verklaard en de vergunning herroepen. Het stadsdeel is in hoger beroep gegaan bij de Raad van State.

In Berlicum, gemeente Sint-Michiëlsgestel, heeft de gemeente aangekondigd een rij oude eiken te kappen, omdat enkele bewoners overlast van de eiken ondervinden. De eiken stonden er al toen de huizen werden gebouwd. Doordat de bomen niet op de lijst Waardevolle Bomen Sint-Michiëlsgestel staan, is voor de kap geen omgevingsvergunning nodig. Een ruime meerderheid van de bewoners is tegen de kap. De Bomenstichting heeft de gemeente verzocht de bomen alsnog op de lijst van waardevolle bomen te plaatsen en de voorgenomen kap uit te stellen totdat op het verzoek is beslist. Ook is gevraagd een overleg met de bewoners te organiseren. De Bomenstichting heeft een alternatief plan ingediend waarmee de bomen voor het grootste deel behouden kunnen worden. Inmiddels heeft een overleg met de wethouder plaatsgevonden.

Bestuursleden Hanna Hirsch (midden) en Frank Warendorf (tweede rechts) met bewoners van de Matrozenhof (stadsdeel Amsterdam Centrum). De foto is genomen na de zitting bij de Raad van State. (Foto R. de Keizer).

Bezwaar maken namens de buurt

EÉN VAN DE MANIEREN OM BOMEN TE BEHOUDEN IS HET KIEZEN VOOR DE JURIDISCHE WEG. IN DE MEESTE GEMEENTEN IS HET KAPPEN VAN BOMEN ALLEEN TOEGESTAAN MET EEN OMGEVINGSVERGUNNING VAN HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS.

ALS DE OMGEVINGSVERGUNNING IS VERLEEND, KAN HIERTEGEN BEZWAAR WORDEN GEMAAKT DOOR BELANGHEBBENDEN. HOE MEER BELANGHEBBENDEN, HOE MEER GEWICHT EEN BEZWAARSCHRIFT IN DE SCHAAL KAN LEGGEN.

Niet alleen de inhoudelijke kant van het bezwaar is van belang, maar ook de procedurele kant. Hierbij speelt de ontvankelijkheid van het bezwaar een grote rol. Als de bezwaarmakers niet als belanghebbenden zijn aan te merken, zal de gemeente het bezwaarschrift verder niet behandelen. Alle moeite is dan voor niets geweest. In dit stuk geven we tips om dit te voorkomen.

WIE ZIJN BELANGHEBBEND?

Uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) volgt dat alléén belanghebbenden bezwaar kunnen maken tegen een besluit van een overheidsinstelling. Dit is alleen anders als in een bijzondere wet is aangegeven dat eenieder bezwaar kan maken. Tegen vergunningen voor het vellen van bomen kunnen alleen belanghebbenden bezwaar maken. Ook als een omwonende bezwaar maakt, moet worden beoordeeld of hij als belanghebbende kan worden aangemerkt. Als het gaat om een boom die recht voor zijn woning staat, is er geen probleem. Maar als het bezwaar betrekking heeft op de kap van bomen in een plantsoen een aantal straten verderop, is het nog maar de vraag of hij belanghebbende is. In de rechtspraak zijn criteria vastgesteld om te beoordelen wie als omwonende tevens belanghebbende is.

Een belanghebbende is iemand die op geringe afstand van de bomen woont of vanuit zijn of haar woning

daarop zicht heeft. Bij de invulling van het begrip geringe afstand wordt meestal de 100 meter-grens gehanteerd. Personen die vanuit de woning geen zicht hebben op de boom of bomen, maar wel op minder dan 100 meter afstand wonen zijn belanghebbenden. De afstandsgrens speelt ook een rol als de bewoner wel zicht heeft op de betreffende boom of bomen. De grens ligt dan bij 200 meter. In geval van bijzondere omstandigheden kan en moet soms worden afgeweken van dit richtsnoer. Bijvoorbeeld als het gaat om een groep hoge bomen op een afstand van meer dan 200 meter die beeldbepalend is voor het uitzicht vanuit de woning. Dan is de bewoner dus toch een belanghebbende.

HOE VERMELD IK DE BELANGHEBBENDEN IN EEN BEZWAARSCHRIFT?

Als iemand namens meerdere belanghebbenden bezwaar wil maken, is het belangrijk om op een aantal punten te letten. Ten eerste moet iedereen die zich achter de bezwaarprocedure schaaft, een machtiging geven om het bezwaarschrift mede namens hen in te dienen. Ten tweede moeten alle namen van de belanghebbenden en hun adresgegevens volledig in het bezwaarschrift worden genoemd of in de bijlage bij het bezwaarschrift. Tevens zullen de schriftelijke machtigingen desgevraagd aan de bezwaarcommissie moeten worden voorgelegd. Het bezwaar van belang-

* Frank Warendorf is bestuurslid van de Bomenstichting. Lydia de Man is als advocaat werkzaam bij Corten de Geer Advocaten te Amsterdam en gespecialiseerd in bomenrecht. Deze bijdrage is een bewerking van een stuk dat zij voor de contactpersonen van de Bomenstichting hebben geschreven (serie Bezwaar en beroep).

Kerkpad in Berlicum
foto: Eric Rood

hebbenden die niet tijdig een machtiging hebben afgegeven kan niet worden meegenomen in de procedure.

DE UNIFORME OPENBARE VOORBEREIDINGSPROCEDURE

Soms kan tegen een omgevingsvergunning voor het vellen van houtopstand geen bezwaar worden gemaakt, maar is alleen beroep bij de rechtbank mogelijk. Dit is het geval als de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van toepassing is. Deze procedure is onder meer van toepassing als het kappen van de bomen nadelige gevolgen heeft voor beschermde diersoorten en de aanvrager hiervoor geen ontheffing van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en

Innovatie heeft. Om in deze gevallen een ontvankelijk beroep bij de rechtbank te kunnen instellen, moet er een zienswijze zijn ingediend tegen de ontwerpvergunning. Iedereen mag een zienswijze over de ontwerpvergunning naar voren brengen (art. 3:12 lid 5 Wabo). Hier geldt dus niet de eis dat een omwonende belanghebbende moet zijn. Maar als de vergunning ondanks de ingebrachte zienswijzen toch wordt verleend, kunnen alleen belanghebbenden in beroep gaan bij de rechtbank.

JURISPRUDENTIE

Uit een recente uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank 's-Hertogenbosch over een

bouwplan (24 april 2012, LJN BW6325) blijkt dat er rechters zijn die nogal soepel omgaan met de ontvankelijkheid van bezwaarmakers. In deze zaak was de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van toepassing en was degene die beroep had ingesteld bij de rechtbank niet vermeld op het formulier met namen en handtekeningen dat als bijlage bij de zienswijze was gevoegd. Op het formulier dat door de buurtbewoners was ondertekend had zijn echtgenote alleen haar eigen naam ingevuld. De gemeente Sint-Oedenrode maakte hier een punt van en vroeg de rechter om de eiser niet-ontvankelijk te verklaren, omdat hij geen zienswijze zou hebben ingediend. De rechter ging dit

te ver en oordeelde dat mocht worden aangenomen dat de vrouw ook voor de man had getekend.

Hiermee kwam de man goed weg, want het is de vraag of elke rechter zo soepel zou hebben beslist. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) scheidt echtgenoten in ieder geval niet over één kam. In een uitspraak van de ABRvS van 24 juni 2009, LJN B119688, was het volgende aan de hand. Beide echtgenoten hadden zienswijzen en bedenkingen tegen een bestemmingsplan ingebracht, maar het beroep tegen het goedkeuringsbesluit van het college van Gedeputeerde Staten was alleen door de man ingediend. Deze wilde het beroep daarna intrekken. De ABRvS oordeelde dat de echtgenote het beroep niet mocht voortzetten, omdat in het algemeen een rechtsmiddel dat is aangewend door een echtgenoot niet kan worden toegedicht aan de andere echtgenoot. Het is dus van belang dat een bezwaar of beroep op naam van beide echtgenoten of partners wordt ingediend. Als ze later uit elkaar gaan of een van de twee de procedure wil staken, kan deze in ieder geval door één van hen worden voortgezet.

ONTVANKELIJKHEID VAN BUURTVERENIGINGEN

Als buurtbewoners in opstand komen tegen bomenkap, is er soms ook een buurtvereniging die bezwaar kan indienen. De gemeente moet dan beoordelen of de buurtvereniging belanghebbende is. Hiervoor zijn de statuten van belang, maar ook de feitelijke werkzaamheden. Uit de statuten moet blijken dat het behoud van een gezonde woon- en leefomgeving door de vereniging wordt behartigd. Uit de feitelijke werkzaamheden moet blijken dat dit belang niet alleen wordt behartigd door het voeren van procedures, maar ook door bijvoorbeeld het geven van voorlichting door bijvoorbeeld een website of een nieuwsbrief, het bijwonen van informatieavonden, het voeren van overleg met de gemeente en het onderhouden van contacten met andere organisaties in de gemeente.

Als er nog onvoldoende feitelijke werkzaamheden zijn, bijvoorbeeld doordat de vereniging pas kort geleden is opgericht, kan worden betoogd dat dit niet ter zake doet. Een vereniging of stichting kan namelijk ook belanghebbende zijn als door het voeren van de procedure de leden of donateurs niet ieder afzonderlijk bezwaar hoeven te maken. De vereniging is dan belanghebbende als een aantal individuele bewoners, die lid zijn van de vereniging, belanghebbend zou zijn. De vereniging treedt dan niet op als behartiger van een algemeen belang, maar van een collectief belang.

ACTIECOMITÉS, BEWONERS-GROEPEN EN BOMENWACHERS

Om als groep bezwaar te kunnen instellen, moet er sprake zijn van een rechtspersoon. Verenigingen en stichtingen zijn rechtspersonen. Een actiecomité of bewonersgroep is vaak geen rechtspersoon en wordt in dat geval door de rechter niet als belanghebbende gezien. De rechtszekerheid vereist dat alle betrokkenen, waaronder de gemeente, moeten kunnen weten met wie zij van doen hebben. Daarin is de rechter streng. Check dus altijd of er sprake is van een inschrijving bij de Kamer van Koophandel.

Het ontbreken van een inschrijving bij de Kamer van Koophandel wil echter nog niet zeggen dat er geen sprake is van een rechtspersoon. Een groep van gelijkgestemden die niet is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, kan soms wel degelijk een rechtspersoon zijn. Dat is het geval als er sprake is van een zogenaamde informele vereniging. Een informele vereniging is een vereniging waarvan de statuten niet zijn opgenomen in een notariële akte. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft bepaald dat aan een aantal vereisten moet worden voldaan voordat kan worden aangenomen dat sprake is van een informele vereniging:

- 1 er moet een ledenbestand zijn;
- 2 het moet gaan om een organisatorisch verband dat is opgericht voor een bepaald doel, waarbij sprake moet zijn van regelmatige ledenver-

gaderingen, een bestuur en een samenwerking die op continuïteit is gericht;

- 3 de organisatie dient als een eenheid deel te nemen aan het rechtsverkeer. (ABRvS 12 maart 2008, LJN BC6406)

Als aan deze vereisten wordt voldaan, is volgens de ABRvS sprake van een informele vereniging. De vraag rijst vervolgens hoe een en ander kan worden aangetoond. De ABRvS heeft in een uitspraak van 21 september 2011, LJN BT2151, de volgende punten van belang geacht:

- een ledenlijst
- als er geen vastgestelde contributie van de leden wordt verlangd: voldoende financiële middelen afkomstig uit vrijwillige bijdragen van de leden
- een persbericht waarin het doel is uiteengezet
- notulen waaruit blijkt dat er een voorzitter en een secretariaat is
- een brief aan bewoners die ondertekend is door het bestuur

Aannemelijk is dat ook het hebben van een website van belang kan zijn.

Nota bene: een informele vereniging kan worden ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. In dat geval moet opgave worden gedaan van de persoonlijke gegevens van iedere bestuurder, de datum waarop hij in functie is getreden en of hij bevoegd is de rechtspersoon alleen of gezamenlijk handelend met een of meer anderen te vertegenwoordigen (art. 28 Handelsregisterbesluit 2008). Indien de statuten op schrift zijn gesteld, moeten ook de statuten worden toegezonden (art. 2:30 lid 3 BW).

CONCLUSIE

Bezwaar maken namens de buurt is niet eenvoudig. Om te bewerkstelligen dat een inhoudelijk goed bezwaar tot het gewenste resultaat kan leiden, moet er goed op worden gelet dat de bezwaarmakers belanghebbenden zijn. Wij hopen dat u na lezing van deze bijdrage op de hoogte bent van de belangrijkste problemen die zich hierbij kunnen voordoen.

Platanen in Harmelen (deels) gered

De schade is beperkt tot tien platanen en één lijsterbes die het veld moeten ruimen aan de Wilhelminalaan in Harmelen. De gemeente had alle 21 platanen en een stuk of zes lijsterbessen willen kappen. In een tijdsbestek van een paar weken wisten bezorgde omwonenden en de Bomenstichting erger te voorkomen. 'Met deze uitkomst zijn we redelijke tevreden', zegt Marieke Carlée, contactpersoon van de Bomenstichting en woonachtig in Woerden.

Het begon met een brief van de gemeente. In deze brief van begin november 2012 werd bekend gemaakt dat er plannen waren om alle platanen aan de Wilhelminalaan in Harmelen te kappen. Ook de lijsterbessen zouden eraan moeten geloven. Eén van de bewoners van deze groene laan in Harmelen nam contact op met Marieke Carlée, sinds begin dit jaar contactpersoon van de Bomenstichting.

MOBILISEREN

Carlée kwam in actie en spoorde de bewoner aan om meer omwonenden te mobiliseren om de kap van de platanen te voorkomen. Er ontstond ook mailcontact tussen Marieke Carlée en Piet van der Eijk, contactpersoon van de Bomenstichting. Hij oordeelde dat de platanen nog niet een kwart van hun leeftijd hebben bereikt en dat ze makkelijk 100 jaar oud kunnen worden. Maar ze staan wel wat dicht op elkaar, werd erbij gemeld.

Dit was ook het oordeel van de gemeenteambtenaar toen Marieke Carlée en de bewoner uit Harmelen (die de actie tegen de kap was gestart) om de tafel gingen zitten. De vrees bestond dat de bomen daardoor in de verdrukking

zouden komen, noodgedwongen te veel naar boven zouden blijven groeien en een gekke kroon zouden gaan ontwikkelen. 'Maar ook is er te weinig aan onderhoud gedaan de afgelopen 10 jaar. Of langer', zegt Marieke Carlée. De bomen waren in een betere conditie geweest als dit wel was gebeurd.

AANGEPAST PLAN

Na het gesprek met de gemeenteambtenaar kreeg het plan van de gemeente om de platanen te kappen een positieve wending. De gemeente kwam met een aangepast plan. Meer dan de helft van de bomen is gered dankzij de inzet van de bewoners van de Wilhelminalaan en de Bomenstichting. Dit alles heeft zich in een tijdsbestek van nog geen maand afgespeeld. 'Alle 21 bomen redden was een illusie', zegt Marieke Carlée om aan te geven dat deze uitkomst de meest haalbare was. 'Het is belangrijk om in overleg te gaan. Het is geven en nemen.' Ze hoopt dat het gesprek met de gemeente ook in de toekomst zijn vruchten zal afwerpen en dat er overleg mogelijk is zodra er weer plannen zijn om bomen te kappen.

Utrechtse meidoorns niet gekapt

De bomen in de Musschenbroekstraat in Utrecht zijn gered. In ieder geval voorlopig. Bewoners waren het niet eens met de kap van de meidoorns in de straat en gingen tot actie over.

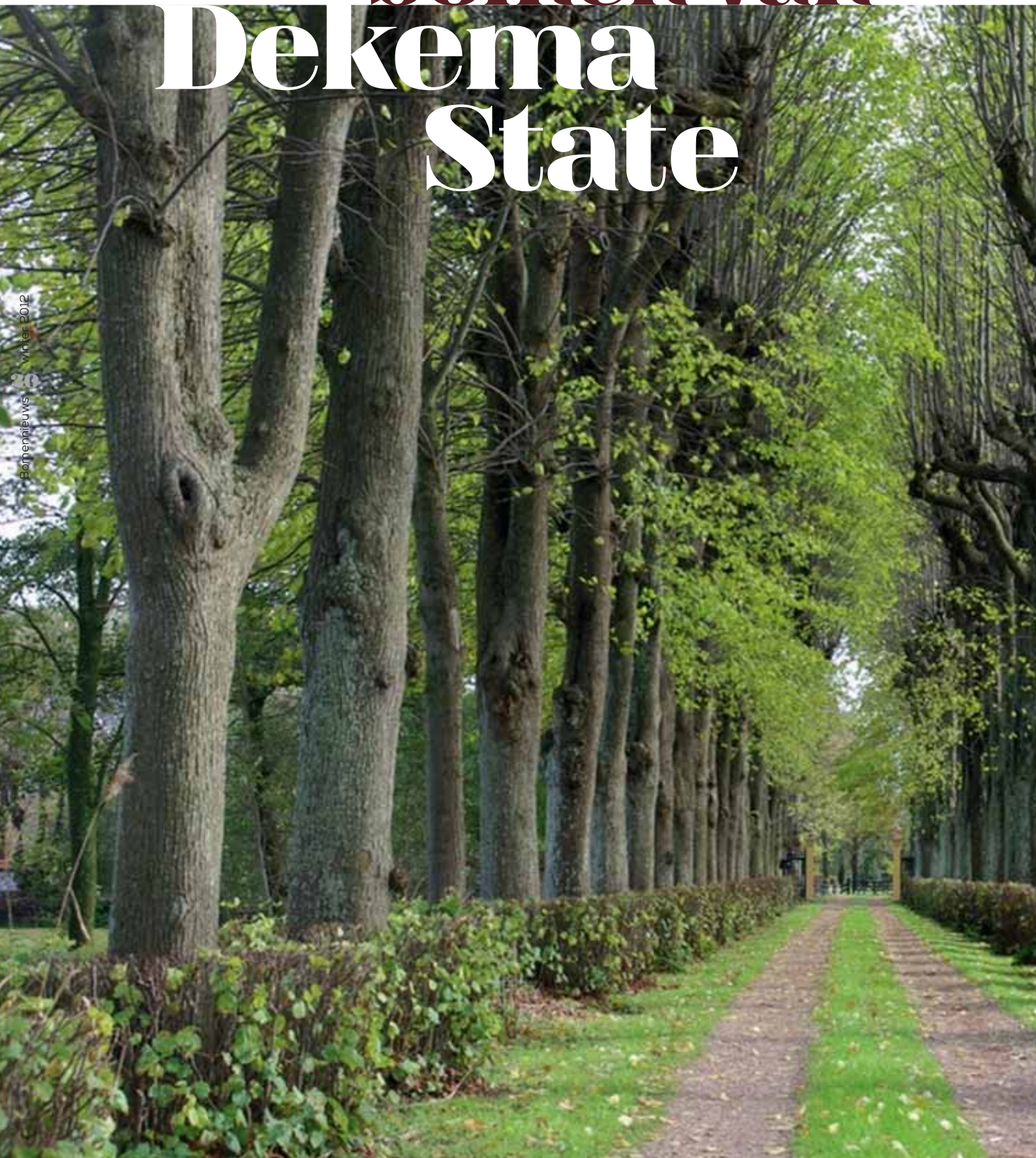
Toch werd er op 13 augustus een vergunning verleend voor de kap. De bewoners lieten het er niet bij zitten. Via de Bomenstichting kwamen ze in contact met ecologisch adviesbureau Bert Maes en Edwin Koot, oud-medewerker van de Bomenstichting, en tekenden protest aan.

De vergunning werd in september ingetrokken.

Straatbewoner Natasja Jongsma vertelt dat de bewoners in juni voor het eerst hoorden dat de bomen gekapt zouden worden. De bomen zouden zijn aangetast en niet goed verankerd zijn. De gemeente kwam met nog meer argumenten die de bewoners niet overtuigden. 'De meidoorns maken een goede indruk', was hun oordeel. Jongsma zegt verder dat de bomen bepalend zijn voor de straat. 'Als oudere bomen passen ze ook bij jaren 30 huizen van de straat.'

De gemeente heeft besloten om de bomen voorlopig te laten staan, maar over twee jaar wordt opnieuw naar de conditie van de bomen gekeken.

De bijzondere bomen van Dekema State

VLAKBIJ LEEUWARDEN, IN HET KLEINE DORPJE JELSUM, LIGT DEKEMA STATE. SINDS BIJNA TIEN JAAR ZORGEN WIM EN JACOMINE HOOGENDAM HIER VOOR HET EEUWENOUDE HUIS EN DE BIJZONDERE HISTORISCHE TUIN DIE ER BIJ HOORT. IN DE TUIN BEVINDEN ZICH NIET ALLEEN PRACHTIGE BLOEMBEDDEN, HISTORISCHE BESSENSTRUIKEN EN BIJNA VERGETEN DIERSOORTEN, MAAR OOK EEN AANTAL HEEL BIJZONDERE BOMEN.

Aan de voorkant van de State, vlak naast de brug die naar de hoofdingang leidt, staat een reusachtige oude linde. Hoe oud de boom precies is, is niet bekend, maar met zijn bijna vier meter omtrek is het zeker dat deze boom behoorlijk oud is. De dikke stam is grotendeels hol, de bast is zo'n 20 tot 30 centimeter dik. Dat komt goed van pas op de Dekema State: Wim Hoogendam leidt hier een snoer door naar een lamp die in de boom hangt.

Ondanks het feit dat de boom hol is lijkt deze gezond. De boom maakt veel nieuwe scheuten en jong hout, en ook op de stam zelf wordt nog nieuw hout aangemaakt. De boom wordt regelmatig geknot en steeds groeien er nieuwe scheuten uit de stam. Op een oude snoeiwond maakt de linde dikke ribbels nieuw hout aan. Het is duidelijk dat de boom nog heel veerkrachtig is. Sommige takken van deze boom zien er niet gezond uit en deze zullen op den duur afgezaagd worden.

Hoewel Wim oude bomen op prijs stelt en rekening houdt met de historische waarde van de bomen, vindt hij sterke en vitale bomen minstens zo belangrijk. Als een oude ongezonde boom zou omwaaien en een bezoeker zou raken zou dat verschrikkelijk zijn. Daarnaast redeneert hij dat van oudsher op de state ook geen eeuwenoude bomen hebben gestaan. Voor de toenmalige bewoners waren bomen vooral functioneel, te oude bomen werden vervangen en niet alleen om hun historische waarde behouden. Op Dekema State probeert men te laten zien hoe de state er vroeger uitzag, met een gezonde mix van jonge en oude bomen, zoals het vroeger ook was. Als een boom ongezond is, zal deze vervangen worden door een jonger exemplaar. Dat neemt natuurlijk niet weg dat de oude bomen erg gewaardeerd worden en een zorgvuldige behandeling krijgen.

DE OPRIJLAAN

Het vraagstuk van het vernieuwen van bomen ligt ingewikkelder bij de oprijlaan. Deze lange oprijlaan is aan weerszijden beplant met hoge slanke linden. Als hiervan bomen uitvallen of omgehaald worden zal dit gaten opleveren tussen de hoge bomenrijen. Door de ouderdom van de bomen en zijn lengte is de oprijlaan van grote waarde, dus zorgvuldige keuzes zijn van belang.

Wanneer de oprijlaan precies is aangelegd is niet helemaal duidelijk. Er is een oude tekening uit 1844 waarop al geknotte jonge bomen te zien zijn, waarschijnlijk zijn dit dezelfde bomen. Daarmee is het geheel meer dan 150

jaar oud. Dichter bij het huis is de oprijlaan smaller dan aan de kant van de weg, waardoor deze optisch gezien nog langer wordt. Net als vroeger zijn de bomen gekandelaberend. Maar dat is niet altijd zo geweest: een tijd lang zijn de state en zijn bomen erg verwaarloosd door geldgebrek van de toenmalige eigenaar. Tegenwoordig wordt de oprijlaan gesnoeid en zorgvuldig onderhouden door Wim, samen met een hoveniersbedrijf dat eens in de tien jaar langs komt om de bomen te kandelabereren. Van de eerdere verwaarlozing is weinig meer te zien.

Twee bomen uit de rijen van de oprijlaan zijn uitgevallen. Gelukkig groeiden elders op het terrein jonge lindes, en deze zijn er voor in de plaats gekomen. Dit was een goede en gemakkelijke oplossing, omdat de bomen toch al op het terrein stonden en moeiteloos ingevoegd konden worden in de oprijlaan. De zichtlijn langs de bomen is hierdoor niet veranderd en doordat de jonge lindes omringd zijn door hogere bomen zullen ze snel groeien en hun achterstand spoedig inhalen.

ABEEL

Ten zuiden van de state bevindt zich het oude bos, aangelegd in Engelse landschappelijke stijl. In dit bos zijn bijzondere dingen te vinden: niet alleen het fundament van een oud theehuisje, dat nu gereconstrueerd wordt, met in de buurt twee oude abelen. De ene staat rechtop en de

ander ligt aan weerszijden van het pad. Deze abeel is een aantal jaren geleden gekapt.

De boom was scheefgegroeid en verkeerde in twijfelachtige conditie. Omdat veel bezoekers over de slingerpaden van het oude bos lopen was het niet verantwoord de boom te laten staan. In overleg is besloten de boom om te zagen. Hierdoor waren de jaarringen goed te zien. Uit de jaarringen bleek dat de boom de afgelopen 50 jaar niet veel meer was gegroeid, de

jaarringen zaten zo dicht op elkaar dat ze met het blote oog niet te tellen waren. Er is geprobeerd een doorsnede van de boom te bewaren zodat bezoekers de jaarringen zouden kunnen zien, maar dat is niet gelukt. Wel is de boom blijven liggen in het oude bos, waar zijn enorme formaat en doorsnede indruk maken op de voorbijgangers.

OPVALLEND

Een paar meter verder staat een andere oude abeel. Behalve zijn grootte is vooral de stam van de boom erg opvallend: hier zitten dikke groeven en ribbels in, van zo'n 5 centimeter diep. De stam zelf is 3,50 meter in omtrek. Als je omhoog kijkt naar de dikste takken, die de omvang hebben van een kleine boom, zie je daar de zilverachtige bast die zo kenmerkend is voor dit soort bomen.

Hoewel het moeilijk te zeggen is op zo'n hoogte, lijkt de boom nog erg gezond. Vanuit zijn uitgebreide wortelstelsel ontstaan er weer nieuwe abelen die het oude bos jong en dynamisch houden. Mocht de oude abeel in de loop der jaren minder gezond worden, dan staan zijn opvolgers alvast op hun plaatsen langs het slingerpad.

Agenda 2013

April

Museumweekend 6 en 7 april van 13.00-17.00 uur. *Thema: Museum en wetenschap*

Voorjaarsfair "Groeï en Bloei in alle staten" za. 21 april vanaf 10.00 - 17.00 uur. *Samen met Martena State in Koarnjum en Donia State in Stiens. Tuin- en brocantekramen en stinzenstruin.*

Mei

Kastelendag 11 mei van 13.00-17.00 uur. *Thema: Wasdag*

Activiteiten onder voorbehoud. Zie www.dekemastate.nl

Juli

Imkerijdagen 13 en 14 juli. *Neem een kijkje bij de imker in de bijenstal.*

September

Open Monumentenweekend 14 en 15 september van 13.00-17.00 uur. *Thema: Macht en pracht*

Oktober

Kastanjemiddag zaterdag 19 oktober van 13-17 uur. *Middag voor de jeugd van 4 - 12 jaar onder begeleiding van een volwassene.*

Winterflora

van Dirk Slagter

Iedereen die met bomen bezig is, maar geen dendroloog is, kent het probleem: hoe kom ik er in de winter achter welke boom ik zie. Ja, in de Nederlandse Dendrologie van Boom staat een tabel. Maar dat is nou niet een boek waarmee je lekker naast een boom staat te determineren. En dan was er natuurlijk de knoppentabel van Sam Segal. Maar die was soms wel wat beperkt en bovendien slecht te krijgen.

Zo dacht ook de Haarlemse bioloog Dirk Slagter, 25 jaar geleden. Tijd voor een nieuw boekje. En omdat niemand anders het deed, deed hij het maar zelf. Het project nam iets meer tijd in beslag dan eerst gedacht, maar nu is het er dan toch. Een heus boekje, waarin 110 bomen en struiken staan waarvan 57 echte bomen. Qua soorten komt het overeen met de oude knoppentabel.

Het boekje heeft een heldere bladspiegel en mooie tekeningen. Een andere sterke kant is dat je niet per se de ouderwetse determinatiesleutel hoeft te gebruiken. De plaatjes zijn zo gesorteerd dat je bijvoorbeeld alle soorten met katjes bij elkaar hebt staan. Ook staan er plaatjes in een kader, die ingaan op speciale zaken zoals het bladmerk of 'knoppen in hoefvorm'. Ook worden de diverse aanhangsels in de boom, zoals bolletjes, gebruikt voor de determinatie. Dit zijn dingen waar je in het veld vaak naar kijkt. Dus ook als je een leek bent, is deze flora heel goed bruikbaar. Dit hebben een paar kennissen van mij proefondervindelijk vastgesteld.

Overigens staat er in het boekje een 'echte' determinatietabel, voor wie daar wel graag mee wil werken. Het boekje is een echte veldgids: lekker klein en het past dus in menige jaszak.

Een minpuntje vind ik, dat bij de plaatjes alleen de Nederlandse namen staan. De wetenschappelijke namen staan alleen in de index, niet op de bladzijde waarnaar wordt verwezen. Dat is dus puzzelen. Misschien in de volgende druk. Een wens zou verder zijn, om in een tweede druk ook (klein) de boomsilhouetten erbij te zetten en de plek waar je de boom kunt vinden – voor de thuisbladeraar. De vormgever van dit prachtige boekje vindt daar vast wel een oplossing voor. Voor € 14,50 echt een aanrader.

Bomen en mensen, Hoera een burgerinitiatief of Geef monumentale bomen een toekomst! Drie titels van boeken die te krijgen zijn via de webwinkel van de Bomenstichting. Maar er zijn er meer. Kijk op www.bomenstichting.nl/winkel. Of bel naar het kantoor van de Bomenstichting 020 – 3306008.

The Body Shop steunt de Bomenstichting

De opbrengst van de verkoop van een lipbalsem met de naam Dragon Fruit Lip Butter van The Body Shop komt voor een derde deel ten goede aan de Bomenstichting. Het personeel en klanten hebben drie goede doelen aangewezen. Naast de Bomenstichting werden de Guusje Nederhorst Foundation en Stichting Proefdiervrij genomineerd.

Het is de eerste keer dat The Body Shop een regionale actie op touw heeft gezet waarbij de opbrengst 100 procent (minus transportkosten) ten goede kwam aan goede doelen. Volgens Nancy Bommel van The Body Shop Benelux is het leuke van een regionale actie in plaats van een wereldwijde actie dat er verrassende goede doelen uit de bus kwamen. De actie liep tot 2 december 2012.

Colofon

37e jaargang, winter 2012
Verschijnt vanaf 2013 weer 2x per jaar.
Oplage 3500 stuks.
Redactie Douwe van der Heij, Geerte de Jong, Magda de Vetten
Hoofredacteur a.i. Wendy Braanker
Vormgever Jet Westbroek
Redactieadres Bomenstichting,
Uiterwaardenstraat 308, 1079 DB
Amsterdam
Tel. en fax 020-3306008

E-mail info@bomenstichting.nl
Website www.bomenstichting.nl
ING-bank 2108755
Drukker Drukkerij Atlas BV
Papier FSC Mix Credit Revive 50
White Silk 100 Grams

Overname van artikelen en berichten na overleg met de redactie.

De Bomenstichting heeft tot doel de zorg en aandacht voor de bomen in de stad en op het platteland te bevorderen. Zij doet dit sinds 1970.

Beschermvrouwe Hare Majesteit
de Koningin

foto: Lisa Klappe

Opbrengst stoel Kiki van Eijk gaat naar de Bomenstichting

De keuze was niet echt moeilijk, maar ze moest er wel even voor googlen. Ontwerpster Kiki van Eijk wilde iets met bomen toen ze op zoek ging naar een goed doel om de opbrengst van haar stoel aan te doneren. Samen met nog 13 andere ontwerpers was ze uitgenodigd om een oude stoel onder handen te nemen en om te toveren tot iets unieks. De opbrengst was bestemd voor een stichting naar

keuze. Veertien ontwerpen en veertien goede doelen. Van Eijk koos voor de Bomenstichting, een stichting die ze eigenlijk niet kende maar waar ze wel een grote verbondenheid mee voelt vanwege de symboliek van bomen en het feit dat bomen zuurstof leveren. Een simpele zoekopdracht op de computer attendeerde haar op de Bomenstichting. 'Ik heb iets met bomen. Ik vind ze mooi en ze zijn ook heel belangrijk voor ons. Bomen zien er bovendien over de hele wereld anders uit. De baobab boom bijvoorbeeld waarover in Madagaskar het verhaal gaat dat God deze bomen heeft opgepakt en met de wortels naar boven heeft teruggezet. Soms hebben bomen een doorsnee van een paar meter. En ook de jaarringen van een boom vind ik iets bijzonders.'

ARCHETYPE BOOM

Bomen zijn vaak een bron van inspiratie voor de ontwerpster die in 2001 cum laude afstudeerde aan de Design Academy Eindhoven. Ook voor deze benefiet opdracht liet ze zich inspireren door bomen. Het van oorsprong met witte stof beklede stoeltje werd gestoffeerd met materialen die ze eerder zelf had geweven en waar de ontwerpster ter afronding met de hand geborduurde bomen en bladeren op verwerkte. 'Ik bedacht een archetype boom waarvan ik de contouren heb getekend en ik liet er wat losse bladeren doorheen dwarrelen.' De stoel werd op 10 oktober met de andere zitobjecten van ontwerpers geveild in het Venduehuis in Den Haag en gekocht door Organisation in Design in Utrecht. De opbrengst van de stoel van Kiki van Eijk was 900 euro. Een mooi bedrag, zegt de ontwerpster. 'En misschien is de succesvolle veiling in het Venduehuis een aanzet om dit vaker te doen. Ontwerpers die goede doelen steunen, ik vind het een mooi uitgangspunt.'

